

Förord

På kort tid i mars 2020 ställdes hela vårt samhälle inför den största krisen i modern tid. Jag talar förstås om coronaviruset – en osynlig fiende som medlemmarna i Kommunal mötte med enorm yrkesskicklighet och stolthet.

I den här boken har vi samlat ögonblicksbilder som skildrar medlemmarnas hårda och krävande arbete under året när pandemin slog till. Bilder som fångar glädje och beslutsamhet. Men också trötthet och frustration, en rädsla för att själv bli smittad och en oro att inte räcka till.

Tillsammans gjorde medlemmarna i Kommunal allt för att få omsorgen om äldre och sjuka att fungera. De vårdade svårt coronasjuka patienter, höll kollektivtrafiken igång och gav barnen i förskola och skola en ovärderlig trygghet. De lockade till skratt på äldreboendet och skapade plats för värdighet i svåra stunder. I kyrkogårdsarbetarnas blickar vilar trygghet och respekt för virusets offer.

Alla har medlemmarna i Kommunal att tacka för så mycket. Kämpande hjältar? Nej, rutinerade proffs!

I denna bok låter vi bilderna och medlemmarnas berättelser tala för sig själva: Det nya normala måste bli något mycket bättre än det gamla. Men glöm aldrig vilka som tog oss genom coronakrisen – ta aldrig deras viktiga arbete för givet.

Tobias Baudin

förbundsordförande Kommunal

Nazmina Syeda promenerar varje dag till sin arbetsplats på Huddinge sjukhus. Under pandemins allra värsta tid, i mars och april, isolerade hon sig socialt för sin och andras skull. Hon tillbringade all sin tid antingen hemma eller på jobbet. Så det var förmodligen på jobbet hon blev smittad.

"Jag låg däckad med svår huvudvärk, hög feber och illamående. Och jag var inte ensam om det. Två av mina kolleger blev sjuka även de. Flera patienter är också vårdanställda."

Nazmina är undersköterska och en av alla de många som blivit smittade av coronaviruset på jobbet under pandemins första våg, när striden fortfarande stod kring hur smittrisen såg ut och hur vård- och omsorgspersonal skulle skyddas. När det väl stod klart att det var munskydd, visir, handskar och förkläde som gällde återstod bara den krassa verkligheten: underbemanning, hårda pass, svetten under plastförklädet och visiret som immer igen.

En del av Nazminas patienter kommer från intensivvården och har sin allra värsta tid bakom sig när de träffar henne. Hos många sitter rädslan kvar och de kryper ihop i fosterställning utan att våga röra sig. För dem som har brutits ner av covid-19 har Nazmina en mycket viktig uppgift:

"En av mina patienter var stressad och orolig på grund av allt han varit med om. Jag uppmuntrade honom att försöka sätta sig upp, och sedan förblev han sittande när han märkte att det fungerade. En kvinna var rädd för att ta bort slangarna. Men när droppet ramlade ur, satte jag bara på ett plåster och lät henne själv känna att det var ok. Jag blir stolt när jag får patienter att börja tro på att de ska bli friska. När de kan ta en dusch, får färg på kinderna och lust att äta igen."

KEY SENSITIVE

NATIVE

MISTY SENSITIVE

DISINFECTANT

»Jag jobbar för en fransk arbetsgivare och den första informationen handlade om att nu skulle man sluta kindpussas. Inget som rörde oss förare direkt ...«

Stephan Gard, bussförare i Stockholm

Som gravgrävare på Skogskyrkogården i

södra Stockholm är Patric Carsana med och förbereder den sista viloplatsen. Men detta år liknar inget annat:

"Jag har jobbat här i trettio år, men det här är den största katastrof jag sett. Större än både Estonia och tsunamin."

Att pandemin särskilt har drabbat Stockholms invandrargrupper blev obarmhärtigt tydligt när gravarna skulle grävas. Enligt muslimsk sed skjuts inte avskedet upp – de närstående släpper allt och samlas kring den döde för att ta farväl – och det ska ske inom tre dagar. Patric och hans kolleger har kämpat för att hinna ge de avlidna

och de sörjande det utrymme och den tid de behöver. Seden föreskriver också kistbegravning, i jord där inga döda legat tidigare. Sådan mark finns inte kvar vare sig på Skogskyrkogården eller intilliggande Sandsborg och bristen är stor även i de västra och norra delarna av staden. Därför har nu den tidigare underutnyttjade Skrubba strandkyrkogård i Tyresö fått bli lösningen. Där har man nu anlagt ett helt nytt, muslimskt kvarter.

Ett par veckor efter påsk var pressen som högst. Från att ha haft en begravning per dag kunde man nu vara uppe i fyra stycken – samtidigt som alla skulle få rätten till ett värdigt avslut.

Att sprita rätt och hantera skyddsutrustningen kräver också utbildning. Undersköterskan Mona Larsson berättar hur utrustningen ska tas av på rätt sätt:

"Ta först av förklädet bakifrån med ett ryck så att det går sönder. Släng det, tillsammans med handskarna. Därefter spritar du dig. Sedan tar du av visiret bakifrån. Sprita det med ytsprit – med ett nytt par handskar på, eftersom ytspriten är så stark. Ta sedan av munskyddet bakifrån, släng det och de nya handskarna i soporna. Avsluta med handsprit."

Vid sommarens slut har rutinerna sedan länge satt sig för hur ambulanspersonalen ska agera kring misstänkta och konstaterade fall av covid-19. Julia Svensson arbetar som ambulanssjukvårdare i Landskrona. Nu känner hon sig trygg i arbetet, till och med tryggare än på fritiden. Hon tänker tillbaka på hur det var i början när läget var det omvända:

"Det första larmet kom på natten den 27 februari, tror jag. Det stod så här: 'Har åkt flygplan med coronapatient. Danska UD begär att patienten ska till sjukhus omedelbart.' Vi hade ingen aning om hur vi skulle göra. Vad skulle vi ha på oss, eboladräkterna? Vi vågade inte ens röra patienten. 'Kör till Malmö, det är största sjukhuset' sa de. Men när vi kom dit så ville de knappt ta emot patienten. Vilket kaos. Ingen visste något i det läget."

Frukost, en uppvärmd matlåda, ibland en promenad eller en dusch. Och så samtalet. Alltid uppskattat, men nu när pandemiåret går mot höst glittrar minsta lilla mänskliga möte som en diamant. Lena Grane stökar i köket hos Elon Andersson i Bålsta och reflekterar över vad de äldre går igenom när en annars stillsam tillvaro övergår i isolering:

"Den som tillbringar för mycket tid ensam blir tyst och ledsen. Och nu när höstmörkret är på väg kan det bli svårt att se meningen med allt för somliga." Då är det bokstavligen talat livsviktigt att Lena kommer:

"Vi pratar en stund, kanske sätter på lite musik och tittar på foton. Många gånger är det tillräckligt."

Att städa är att upprätthålla en samhällsfunktion. Anna Enbom arbetar som lokalvårdare på högstadieskolan Björkskataskolan i Luleå. Hon tycker att det är stressande att covid-19 har börjat spridas bland eleverna:

"Min man, som tillhör en riskgrupp, tycker att det är jobbigt att jag är här, men jag måste ju jobba. Det är min uppgift att bryta smittvägarna."

Anna är huvudskyddsombud för lokalvårdarna i kommunen och tycker att de får det stöd de behöver från arbetsgivaren. Smittan har inte tagit fart förrän nu på hösten och hon säger att de pratat lite om att kanske begära visir för att skydda sig.

"För oss lokalvårdare går det hyfsat bra att hålla avstånd. Det är ju värre för lärarna. Eleverna har svårt med det här, de hänger i klasar på varandra så man behöver säga till."

Arbetet har också utökats med fler moment. Alla kontaktytor ska rengöras utöver den vanliga städningen. Det har lett till att Annas gamla förslitningsskada i nacke och axel, efter tjugo år som lokalvårdare, gör sig extra mycket påmind.

7 Bergsjön

464

464

Länge arbetade spårvagnsförarna helt utan skyddsutrustning, trots att arbetet kräver att de rör sig i kupéerna bland passagerarna. Ärendet drevs ända till Arbetsmiljöverket som slog fast att situationen var oacceptabel. Nu finns både munskydd och visir och kampen har flyttats till andra arbetsmiljöfrågor.

Pelle Rosén arbetar som badvakt, simlärare och friskvårdsvärd, Linköpings simhall. Personalen är inne på sin andra period av permitteringar på mellan 20 och 40 procent och simhallen håller bara öppet för skolor och föreningar.

"Jag längtar tills vi kan köra igång med bland annat seniorträning igen."

Simhallar är normalt en ren miljö, men under pandemin har personalen lagt ännu mer tid på städning och desinfektion. Gymmet, som håller stängt, har fått en storrengöring. Under simträningsspassen får föräldrar sprida ut sig på det övre planet och inte sitta vid bassängen.

Therese
Undersköterska
Engelström ODCC Norrköping

Undersköterska

Med knappt två dygns förvarning kastades undersköterskan Therese Mechlenburg i Norrköping från sin lugna tillvaro på dagkirurgen, med fotbollsskador och patienter som gick hem två timmar efter ingreppet, in i Vrinnevisjukhusets nyöppnade covid-19-intensivavdelning med döden flåsande i nacken.

Therese har berättat om denna första tid i intervjuer på SVT, där hon gjorde en videodagbok från covid-19-intensiven. Hon har också skrivit egna inlägg om sina upplevelser. Där går det att följa alla hennes känslolägen, från darrande skräck inför första arbetspasset till euforin några timmar senare, glädjen att se en patient orka äta

igen – och så småningom tröttheten och längtan tillbaka till dagkirurgen.

I december är hon åter på covid-IVA, något hon fasade för under sin höstsemester:

"Hela oktober gick jag med ångest, mårde skit och kollade covid-statistiken varje dag. Men sen när det väl var ett faktum att det var dags att jobba igen blev jag helt lugn. Jag vet att jag behövs. Nu vill jag bara att folk sköter sig. Jag hörde talas om ett stort bröllop här i Norrköping, jag bara väntar på att smittade därifrån ska börja droppa in på intensivsen. Hur tänker folk, vad finns det för värdighet att ligga i bukläge med en sond där bak?"

